

Ministerieel besluit tot bescherming als stadsgezicht van de Grote Markt, met aansluitend deel van de Kiekenstraat, Koning Albertstraat, Vrijheidsplein, Sint-Niklaasstraat en omgeving in Diksmuide

DE VLAAMSE MINISTER VAN BESTUURSZAKEN, BINNENLANDS BESTUUR,
INBURGERING, TOERISME EN VLAAMSE RAND

Gelet op de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, gewijzigd bij bijzondere wet van 8 augustus 1988, inzonderheid artikel 6, § 1, 1, 7;

Gelet op het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij de decreten van 18 december 1992, 22 februari 1995, 22 december 1995, 8 december 1998, 18 mei 1999, 7 december 2001, 21 november 2003, 30 april 2004, 10 maart 2006, 27 maart 2009 en 11 mei 2012;

Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 13 juli 2009 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse Regering, gewijzigd bij de besluiten van de Vlaamse Regering van 24 juli 2009, 4 december 2009, 6 juli 2010, 7 juli 2010, 24 september 2010, 19 november 2010, 13 mei 2011, 10 juni 2011, 9 september 2011 en 14 oktober 2011;

Gelet op het ministerieel besluit van 5 juni 2013 tot vaststelling van een ontwerp van lijst van het als stadsgezicht te beschermen Grote markt, met aansluitend deel van de Kiekenstraat, Koning Albertstraat, Vrijheidsplein en omgeving in Diksmuide;

Gelet op de behandeling van de uitgebrachte adviezen en ingediende bezwaren door Onroerend Erfgoed en gelet op het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen van 8 mei 2014,

BESLUIT:

Artikel 1. Wordt beschermd overeenkomstig de bepalingen van het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij de decreten van 18 december 1992, 22 februari 1995, 22 december 1995, 8 december 1998, 18 mei 1999, 7 december 2001, 21 november 2003, 30 april 2004, 10 maart 2006, 27 maart 2009 en 11 mei 2012:

Wegens de historische en de sociaal-culturele waarde als stadsgezicht:
Grote Markt, met aansluitend deel van de Kiekenstraat, Koning Albertstraat, Vrijheidsplein, Sint-Niklaasstraat en omgeving, gelegen in

./.

Diksmuide, Admiraal Ronarchstraat 1, 1A
 Diksmuide, De Breyne Peelaertstraat 3, 5, 7
 Diksmuide, Generaal Baron Jacquesstraat 1, 4
 Diksmuide, Grote Markt zonder nummer, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37
 Diksmuide, Kiekenstraat zonder nummer, 3, 5, 7
 Diksmuide, Koning Albertstraat 2, 4/6, 8, 10, 12, 14, 18
 Diksmuide, Sint-Niklaasstraat zonder nummer, 12, 13,
 Diksmuide, Torenstraat zonder nummer
 Diksmuide, Van Pouckestraat zonder nummer, 1, 2
 Diksmuide, Vrijheidsplein zonder nummer, 1, 2

bekend ten kadaster:

Diksmuide, 1ste afdeling, sectie A, deel van het openbaar domein zonder perceelnummers, 200E, 201F, 202A2, 202B2, 202C2, 202W, 202Z, 204A, 205A, 206D, 208B, 208C, 208D, 208E, 208F, 208G, 208H, 211P, 211R, 212D, 213C, 216C, 218K, 219E, 248E, 250B, 526N

Diksmuide, 1ste afdeling, sectie B, deel van het openbaar domein zonder perceelnummers, 250R (deel), 252H (deel), 252K (deel), 255L, 255M, 255P (deel), 257B, 258E, 259/2, 259C, 259D, 261B, 262B, 263D (deel), 264E, 265B, 266E, 267E, 270K, 305B (deel), 311F (deel), 313H, 314T (deel), 316D, 317H (deel), 320H, 320K, 321/2, 321C, 322/2, 322K, 322L, 323/2, 68C, 71C, 72H (deel), 73S, 73T, 76F, 78L (deel), 79N, (deel), 83G (deel), 84F, 85B
 zoals afgebakend op bijgevoegd plan.

Art. 2. Het algemeen belang dat de bescherming verantwoordt, wordt door het gezamenlijk voorkomen en de onderlinge samenhang van de volgende intrinsieke waarden gemotiveerd:

Historische waarde en sociaal-culturele waarde:

Diksmuide - reeds in de herfst van 1914 bijzonder hard beproefd tijdens de IJzerslag - is één van de drie frontsteden waarin bijna geen enkel gebouw de oorlog overleefde. Hierdoor vormt de stad een belangrijke materiële getuige van de Eerste Wereldoorlog, die de frontstreek jarenlang in zijn greep hield ten koste van honderdduizenden levens.

De in situ wederopbouw van de stad was na de enorme verwoestingen niet vanzelfsprekend, cf. de aanvankelijke scepsis van o.m. de pers. De historiserende wederopbouw wou de getraumatiseerde bevolking haar trots teruggeven. Het "pittoresk" herbouwde stadscentrum - in het interbellum "een altijddurende tentoonstelling van oude-Vlaamse bouwkunde" genoemd - staat dan ook in schril contrast met archiefbeelden van totale verwoesting.

De wederopbouw rond de Sint-Niklaaskerk is historisch gelaagd: na de eerste wederopbouw wordt de kerk een tweede maal vernietigd door het bombardement van mei 1940. Na 1945 worden enkel de kerk en een hoekpand nogmaals historisch

./.

hersteld. Verder verwijst de toegang tot de schuilbunker (marktplein) naar het oorlogsleed tijdens de Tweede Wereldoorlog.

Historische, in casu architectuur-historische waarde:

Na de totale vernietiging lokt de wederopbouw hevige discussies uit, dit reeds in 1916 met een in Parijs goedgekeurd 'lijnrichtingsplan'. In weerwil van de suggestie van een nieuwe stad naast de puinen, wordt in 1919 beslist tot de in situ wederopbouw. De allereerste bouwactiviteit in 1919 wordt gesymboliseerd door de herdenkingssteen "Eerste woning herbouwd na de vernieling" (Grote Markt). Prentbriefkaarten tonen de heropgebouwde private panden op de markt zónder stadhuis en kerk, waarvan de herbouw pas volgt in 1923-1925. De "Boterhalle" vormt in 1928 het sluitstuk.

De stedelijke wederopbouw neemt bijna volledig de vooroorlogse perceelsstructuur over, zoals het grondplan van de markt, de inplanting van stadhuis en kerk, en de openheid van het gekasseide plein. De weinige aanpassingen zijn gericht op de monumentale kerk: de verbreding van de Van Pouckestraat biedt vanaf de markt een zichtas op het transept, en ten westen van de kerk worden een aantal panden vervangen door een pleintje (Kiekenstraat) met zicht op westgevels en toren.

Vanuit poorten worden zichtassen gecreëerd op de kerk- en belforttoren. Het naar vooroorlogs model heropgebouwd poortje (tussen Konijnenstraatje en markt) wordt herhaald in de poortdoorgang van de "Boterhalle", en de poorten naar de binnenplaats van het stadhuis. Ook de verspringing van de rooilijnen zorgt voor zichtassen: zo wordt vanuit de Adm. Ronarchstraat - langsheen de oostzijde van het marktplein - de aandacht gericht op een gereconstrueerde trapgevel (hoek Vrijheidsplein).

De gerealiseerde wederopbouw vloeit voort uit de afwijzing van de vooroorlogse 'witte stad' met lijstgevels. Stadsarchitect J. Viérin drukt in twee krachtlijnen het herstel van het 'middeleeuwse' Diksmuide door:

- 1) Historische reconstructie van de in 1914 nog bewaarde 16de- of 17de-eeuwse panden, in 'blote' baksteen. Viérin staat zelf in voor de stijlzuiverder wederopbouw van de gotische kerk en het burgerhuis " 't Gouden Mandek", en is betrokken bij de herbouw van het "huis Pieters" (Koning Albertstraat) en de toren van de "Boterhalle".
- 2) Bepunteerde lijstgevels in het vooroorlogse stadsbeeld worden vervangen door een eclectische architectuur geïnspireerd op de regionale Vlaamse renaissance en de baksteengotiek, in 'blote' baksteen.

De wederopbouwstad biedt dan ook een staalkaart van historiserende baksteenstijlen. Het imposante stadhuis met belfort is door architect V. Vaerwyck geïnspireerd op de Vlaamse renaissance. De spiegeling van trapgevels rondom de toegang en het gebruik van natuursteen voor o.m. kruiskozijsen en beeldhouwwerk zorgen voor statigheid. De private panden aan de noordzijde en de westzijde van de markt zijn in volume en historiserende stijl met vnl. trapgevels ondergeschikt aan het stadhuis. De zuidzijde van de markt getuigt daarentegen - met niet ver uiteen de "Boterhalle" met poort en 'middeleeuwse' toren, en de brede neorococo lijstgevel/ pilastergevel onder mansardedak, door Viérin herbouwd naar een bewaard 18de-eeuws Veurns pand - van een grote stilistische diversiteit. Ook banken en hotels vormen opvallende panden op de

markt . Zo loopt de pilastergevel van de voormalige "Bank voor handel en nijverheid" (zuidzijde) op in een sierlijke geveltop. De diversiteit van de oostwand van de Koning Albertstraat, aansluitend bij de markt, blijkt o.m. uit volgende opsomming: het gereconstrueerde huis "Pieters" met trapgevels en aediculanissen, een smalle trapgevel met aediculanis als vrijere interpretatie daarvan, een voormalige pastorie met uitkragende gevel, een lijstgevel in neorococostijl.

Met het modernistische "Casinohotel" (Grote Markt) zorgt architect H. Hoste voor een stijlbreuk, echter getemperd door het gebruik van baksteen en het volume onder mansardedak. Een afwijkende modernere interpretatie van de traditionele baksteenarchitectuur wordt geïllustreerd door de noordwestelijke, imposante (zelfde nokhoogte als stadhuis) hoekpanden met zwierige kopgevels en metselwerk in dambordpatroon.

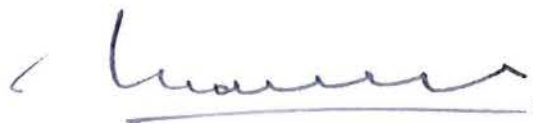
Art. 3. Met het oog op de bescherming zijn van toepassing:

De beschikkingen van het besluit van de Vlaamse Regering van 17 november 1993 tot bepaling van de algemene voorschriften inzake instandhouding en onderhoud van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij besluit van de Vlaamse Regering van 23 juni 2006, 5 juni 2009, 4 december 2009, 10 juni 2011 en 22 juni 2012 (Belgisch Staatsblad 10 maart 1994, 22 augustus 2006, 18 september 2009, 11 januari 2010, 2 augustus 2011 en 27 juli 2012).

Brussel,

30-06-2014

Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering,
Toerisme en Vlaamse Rand

Geert BOURGEOIS